

riæ sapientiæ, & spiritui sancto infusori gratiæ, soli deo omnis honor, potestas, & gloria per immensa seculorum secula. Amen.

C A P V T S E P T I M V M D E C I M V M.

- 142 **T** ait ad discipulos suos: Impossibile est ut nō ueniant scandala: Væ autem illi, per quem ueniunt. Vtilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proiciatur in mare, quàm ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite uobis: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens, Pœnitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino: Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro, eradicare & transplantare in mare, & obediet uobis. ¶ Quis autem uestrum habens seruum artem, aut pascentem boues, cui regresso de agro dicat illi: Statim transi & recumbe. & nō dicit: Para quod cœnē, & præcinge te & ministra mihi donec manducē & bibā, & post hæc tu māducabis & bibes? Nūquid gratiā habet seruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? Nō puto. Sic & uos cū feceritis oīa quæ præcepta sunt uobis, dicite: Serui inutiles sumus, quod debuimus facere, fecimus. ¶ Et factū est dū iret in Hierusalem, transibat per mediū Samariā & Galilæam. Et cū ingrederetur quoddā castellum, occurrerūt ei decem uiri leprosi. Qui steterunt à longe, & leuauerūt uocem, dicentes: IESU præceptor, miserere nostri. Quos ut uidit, dixit: Ite, ostēdite uos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Vnus autē ex illis ut uidit quia mundatus est, regressus est cum magna uoce magnificans deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus. Respondens autem IESVS, dixit: Nōne decem mundati sunt, & nouem ubi sunt? Nō est inuentus qui rediret, & daret gloriam deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, uade: quia fides tua te saluum fecit. ¶ Interrogatus autem à pharisæis quando uenit regnum dei: respondens eis, dixit: Non ueniet regnum dei cum obseruatione: neq; dicent, ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra uos est. Et ait ad discipulos suos: Venient dies quando desyderetis uidere unū diē filii hominis, & non uidebitis. Et dicēt uobis: Ecce hic, & ecce illic. Nolite ire, neq; sectemini. Nam sicut fulgur coruscās de sub cœlo in ea quæ sub cœlo sunt, fulget: ita erit filius hoīs in die sua. Primū autē oportet illū multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factū ē ī diebus Noë, ita erit & in diebus filii hoīs. Edebāt & bibebāt, uxores ducebāt, & dabātur ad nuptias usq; in diē qua intrauit Noë in arcā, & uēnit diluuium, & perdidit omnes. Similiter sicut factū est in diebus Loth: Edebāt & bibebāt, emebāt & uendebāt, plātabāt & ædificabāt: qua die autē exiit Loth à Sodomis, pluit ignē & sulphur de cœlo, & oēs perdidit. Secūdū hæc erit qua die filius hoīs reuelabitur. In illa hora q̄ fuerit in tecto, & uasa eius ī domo, ne descendat tollere

dat tollere illa: & q̄ i agro, similiter nō redeat retro. Memores estote uxoris
 40 Loth. Quicumq; quæsterit animam suam saluam facere, perdet illā. Et qui
 cunq; perdidit illam, uiuificabit eam. Dico uobis, in illa nocte erunt duo
 in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur. Duæ erūt molētes i unū:
 una assumetur, & altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter
 relinquetur. Respondentes dicunt illi: Vbi domine? Qui dixit illis: Vbicū-
 45 que fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.

ANNOTATIONES BREUES XLIII. CIRCA LITERAM CAP. XVII.

1	ad discipulos – suos.	qui	26	uenit	
2	Vtilius est	rectus.		ueniet	
	λυσιτελεῖ	11	dicat – illi,	27	hic – aut
	Expedit	ἔστι		& infra.	
2	lapis molaris	futurum.	28	discipulos – suos.	
	μύλος ὀνικός	& infra	28	desyderetis	
	mola asinaria	12	dicit * αὐτῷ εἰ,	ἐπιθυμήσετε	
5	si pœnitentiam egerit,	12	quod	desyderabitis	
	εἰ μετανοήσῃ		τί	futurum.	
	si resipuerit	quid	30	coruscans de	
7	cōuersus fuerit – ad te	15	debuimus	* τῆς. ἰ. χώρας τῆς	
7	dimitte	ἠφείλομεν		ea regione quæ	
	ἀφήσεις	imperfectum.	30	in ea quæ	
	dimittes futurum.	15	facere,	εἰς τὴν	
8	Adauge	ποιῆσαι		in eam quæ	
	πρόσθετες	indefinitum.	31	sunt	
	Adijce	16	Hierusalem	est	
8	habueritis	* καὶ αὐτῶς	33	Edebant – &	
	ἔχετε	& ipse		sic & reliqua sine con-	
	præfens.	20	dum irent	iunctione.	
9	dicetis huic – arbori	ἔρχομαι ὑπάγειν		& infra.	
	ἔλέγετε αὐτῷ	dum abirent	35	Similiter * καὶ &	
	dixissetis	20	mundatus est,	38	reuelabitur
	indefinitum.	ἰάσθην		ἀποκαλύπτεται	
9	moro,	fanatus est	39	præfens.	
	τῆς συκαμίνου	21	magnificans	retro.	
	sycamino,	δοξάζω		εἰς τὰ ὀπίσω	
	sycomoro	glorificans	41	ad ea quæ retro	
9	transplantare in mare,	22	ante	41	uiuificabit
	φυτεῦσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ		παρα	ζωογονήσεται	
	plantare in mari	fecus		uiuam generabit	
10	obediet	22	gratias agēs * αὐτῷ εἰ,	42	in unum,
	ὑπήκουσεν αὐτῷ	23	Non est inuentus qui	εἰς ὃ αὐτῷ	
	obedisset		rediret & daret	simul	
	indefinitum.	οὐχ εὗρέθησαν ὑποστρέφειν	43	altera reliquet̄. – Duo	
11	pascentem – boues,	ἵαντες δύναι		in agro: unus assumeť,	
	πριμαίνοντα	Nō sunt reperti qui re-	44	& alter relinquetur.	
11	cui	dierint ut darent	44	relinquetur. * καὶ Et	
	ὅς	25	uade: – quia	45	congregabuntur – &

142

Vbінде loquitur dominus de scandalis, dicente Luca. ¶ Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non ueniant scandala: Vt autem illi per quem ueniunt. Vtilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, & proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite uobis: Si peccauerit in te frater tuus, increpa illum. Et si poenitentiam egerit, dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens: Poenitet me: dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino: Adauge nobis fidem. Dixit autem dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicitis huic arbori moro, eradicare & transplantare in mare, & obediet uobis. ¶ Hanc materiam de scandalis tractat Matthæus capite duodeuigesimo, numero. 174. & aliquot sequentibus: pariter & de correptione fraterna, capite eodem, numero. 178. Et de fide, capite septimodecimo, numero. 169. Porro ex illo: Et si frater tuus *μετανοήσῃ*, id est poenitentiam egerit, respuerit, post admissum erratum sapuerit, dimitte illi. & si septies in die peccauerit in te, & septies in die conuersus fuerit ad te, dicens: Poenitet me: dimitte illi. habemus idem esse conuerti & poenitere, & perinde esse, & septies in die conuersus fuerit ad te, ac septies in die poenituerit eum: neque enim satis est dicere poenitet me, sed conuerti & poenitere oportet. Ex quo loco intelligimus, nequaquam semel duntaxat fieri poenitentiam, deumque semper paratum conuersis parcere, & misereri illorum: etsi sperantibus & fidentibus in ipsum nihil prohibeat deum, tametsi poenitentia non pateat, parcere & misereri. Cuius rei latro concrucifixus domino, indicio est: nam poenitentiam non declarauit, sed confessionem fecit, ac suam in ipsum fiduciam expressit, cum dixit: Digna factis recipimus. & Domine memento mei, dum ueneris in regnum tuum: quorum hoc ad fiduciam pertinet, illud ad confessionem. Sed & tarde admodum poenitere coepisset, etsi propositum resipiscentiæ adesse potuerit. Quod cum adest, & sic quidem adest, quod id quod male perpetratum est, etiam si moriendum esset, nunquam rursus perpetraretur, ratione dei offensi præcipue habita, tantum læsæ maiestatis indignitate perpensa, hæc uera & perfecta est poenitentia. Et hoc modo perfecte poenitentium, & post semel admissum peccatum, in quocumque genere id sit, sic resipiscentiæ unica poenitentia est. Et ij meliores, id est minus mali sunt illi, quorum cuiusque peccati multiplex est poenitentia. Misericors tamen est deus, qui non uult mortem peccatorum, sed illis siue semel, siue frequenter poeniteant parcere, ipsorumque misereri. Et cum apostoli petunt à domino fidem sibi adijci, apponi, augeriue, non solum de credulitate id petunt, sed de plena in eo & in omnibus quæ dicebat fiducia. Et sicut fides excludere debet omnem dubietatem, sic & omnem diffidentiam, adeo ut fides à fidendo dicta uideatur, quanquam & fiducia ad spem pertinere uidetur. Atque hæc fides, de qua dominus toties dicit: Fides tua te saluum, aut saluam fecit: non est credulitas solum, sed cum credulitate plenissima fiducia, spesque perfecta: nam quid prohibet, ut quis credat, & tamen diffidat? Et hæc non est fides quam apostoli petunt à domino: petunt enim credulitatem firmam cum plenissima omnium in eo fiducia. Et hæc est fides uera & uiua, & à deo petenda: quippe quæ non à nobis, sed solum de super haberi possit, habitaque conseruari atque augeri. De hac credendi fiducia ait dominus apud Matthæum capite nono, paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et propheta psalmo. 24. Deus meus in te confido, non erubescam. Et. 56. In te confidit anima mea. &. 124. Qui confidunt in domino, sicut mons Sion non commouebitur. Et subdit: Mores in circuitu eius, & dominus in circuitu populi sui. quia qui eiusmodi sunt, undique circumuallantur angelica, diuinæque custodia. Porro ubi dominus dedit præceptum de correptione fraterna, remittendisque offensis, & fide cum plena in

Psal. 24.

56

124

habenda
arrog
habu
transi
donec
habet
omnia q
beatus. C
hoc
miser
quod
esse me
quod
daret sola
est
peru
qu
seruo i
nobis u
debere po
creatur
possi
nobis
peruenimus.
quam
pon
quod nu
quid
opime pe
quod nullus
debum
quam in
solue
cum pr
admirabilis
communi
Lucas
ueru saler
castelli
occidit
uos face
qua mur
faciem ante
dicit
daret & dar
saluum fo
per me
Galilee

plena in deo fiducia habenda: subdit similitudinem quod homo, etsi fecerit quaecumque
 praecepta, nihil sibi arrogare debet, nullumque meritum, sic aperiente Luca, dicens.
 » **¶** Quis autem uestrum habens seruum arantem, aut pascensem boues, qui regresso 143
 » de agro dicat illi: statim transi & recumbe: & non dicit, para quod coenam, & praeci-
 » ge te & ministra mihi donec manducem & bibam, & post haec tu manducabis & bi-
 » bes: Nunquid gratiam habet seruo illi, quia fecit quae ei imperauerat: Non puto. Sic
 » & uos cum feceritis omnia quae praecepta sunt uobis, dicite: Serui inutiles sumus: quod
 » debuimus facere, fecimus. **¶** Nos siue aramus, siue pascimus, id est siue graui labore,
 siue leui uitam ducimus, hoc est in omni conditione uiuendi, serui sumus. Deus omni-
 um dominus. Ager, mundus iste. Regredimur ex agro, cum ex hac uita migramus ad
 dominum. Et quanquam gratia, si omnia mandata eius seruauerimus fecerimusque, non
 est nobis defutura apud eum: nequaquam tamen eam operibus nostris debitam esse
 credamus, nostrum uel esse meritum, sed meram eius bonitatem, etiam si post hanc ui-
 tam nobis in caelo aliud quodcumque committeret pro suo beneplacito seruitium, an-
 tequam uitae aeternae daret solatiu: & quod dat, daretque, mera sua gratia est, mera bo-
 nitas, mera suae dulcedinis effusio: neque enim ea debebat. Quod exemplo terreni do-
 mini, & serui haud difficile per uio manifestoque deprehendi potest. Et quod dicitur: Nu-
 quid gratiam habet seruo illi, quia fecit quae ei imperauerat: perinde est ac si dicamus:
 Nunquid gratiam debet seruo illi: ut audiamus, non debet. Quanto minus igitur exi-
 stimare debemus deum nobis ullam debere gratiam: Etenim homo homini, cui natu-
 ra par est & aequalis, debere potest: deus autem nulli creaturae quicquam debere po-
 test. Quinimmo omnis creatura deo omnia debet, & gratiam etiam omnem, quam an-
 geli aut homines habere possunt, deo acceptam referre debent. Absit ergo, ut apud
 deum cogitemus ullum nobis tanquam debitum esse meritum, quantuncumque pie,
 sancte, religioseque uixerimus. At **CHRISTO** qui deo natura est aequalis, qui solus se-
 cundum naturam nostram, quam assumpsit peccatum habere non potuit, qui nihil hac
 ratione debuit, aut debere potuit, meritum esse potuit, & est: & proinde in illo solo,
 non in nostro merito, quod nullum est, fidere debemus, illum suspicere, illum admira-
 ri, illum imitari: & merito quidem, quia non sibi, sed nobis omnia meruit. Et semper
 de nobis etiam quam optime possumus bona facientibus sentire, quod serui inutiles
 sumus, & eo magis quo nullus nostrum dicere potest: Quod debuimus facere, feci-
 mus: sed contra, quod debuimus facere, non fecimus. Ergo reuera serui, non modo
 inutiles, sed etiam supra quam inutiles sumus, serui quibus nihil debetur, serui qui sem-
 per debent, & nunquam soluendo esse possunt. Quod ergo nostrum non exigitur de-
 bitum, dei bonitas est: cuius proprium est parcere, & misereri. Quod insuper gratia
 adijcitur, plusquam admirabilis eiusdem dei bonitas, cuius proprietates est ultrò se dif-
 fundere, propagare, communicare, & ad confortij sui felicitatem, creaturam suam gra-
 tis adducere. Subiungit Lucas de decem leproforum mundatione, dicens. **¶** Et factum 144
 » est dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam & Galilaeam. Et cum
 » ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem uiri leprosi: Qui steterunt a-
 » longe, & leuauerunt uocem, dicentes: **IESU** praeceptor, miserere nostri. Quos ut uis-
 » dit, dixit: Ite, ostendite uos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. Unus
 » autem ex illis, ut uidit quia mundatus est, regressus est, cum magna uoce magnificans
 » deum. Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens. Et hic erat Samaritanus. Re-
 » spondens autem **IESUS**, dixit: Nonne decem mundati sunt, & nouem ubi sunt: Non
 » est inuentus qui rediret & daret gloriam deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, uade:
 » quia fides tua te saluum fecit. **¶** Transibat (inquit) per mediam Samariam & Galilaeam.
 Transibat prius per mediam Galilaeam, qua peragrata intrauit Samariam: nam
 Samaria Iudaeam & Galilaeam interiacet, ut topographiae ostendunt. Occurrerunt ei

decem uiri leprosi. Leprosi, sunt peccatores omnes. Decem, plenitudinem monstrat. Steterunt à longe, quia & à deo longè sunt peccatores. Et ut leprosi corpore urbibus excluduntur, & priuantur consortio mundorum: sic & spiritu leprosi excluduntur à cœlesti Hierusalem, cœlestibusq; habitationibus, & sanctorum contubernio priuantur. Leuauerunt uocem, dicentes: IESU præceptor, miserere nostri: quæ uox est peccatorum ad deum, ut mundentur clamantium. Cum etiam dicitur: Ite, ostendite uos sacerdotibus, iustificatio secundum ritum ecclesiæ iubetur. Quod dum irent, mû datî sunt: tantam dei bonitatem ostendit, ut cum peccatores ubi misericordiam à deo poposcerunt, habent propositum satisfaciendi deo, & eius uerbum implendi, iuxta suam in his inferioribus ordinationem, ipse præueniat & mundet eos, id est culpam reatumq; remittat, antequam etiam ad suos perueniât uicarios: uult tamen quod perueniant, & iussa capeffant iuxta suam ordinationem. Decem ergo diuino mandato obsequentes, ostenderunt se sacerdotibus: at unus, ubi id factum est & agnouit, etiam sacerdotum testimonio se esse mundatum, beneficio mundantis agnito (nam reuera sacerdotes non sunt qui mundant, sed deus: at ipsi contestatores & testes) rediit ad saluatorem mundi, & ad eum qui curat omnes lepras nostras, cum magna uoce, magnificans deum. neque errauit: nam ille reuera erat deus. Et quod decem erant, & unus solus reuersus est: signum est quod deus omnes peccatores, qui ad iustificationes ecclesiæ accedunt, mundat: sed pauci agnoscunt benefactorem, pauci recurrunt ad gratias agendas, procidentes in facies suas ad pedes misericordiæ eius, & magnificantes deum. Qui rediit, alienigena erat: in quo subindicatur quod exteri gratiam dei potius agnoscerent, illi gratias agerent, & eum magnificarent, quàm Iudæi, qui erant interni & domestici dei. Cur hoc? Quia Iudæi, scribæ, & pharisæi operibus fidunt, & merita uolunt: exteri nequaquam, sed gratiam agnoscunt. Et cum dominus uocauit eum alienigenam: ostēdit eum alia gente esse ortum, etsi patria Samaritanus esset. Et hic (inquit) erat Samaritanus. In Samaria enim etiam Iudæi erant, ex sorte Nephthalim. Deinde subiungit Lucas quomodo interrogauerunt pharisæi dominum de regno dei, & quid eis responderit, dicens. ¶ Interrogatus autem à pharisæis quando uenit regnum dei: respondens dixit eis: Non ueniet cum obseruatione, neq; dicent, ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnū dei intra uos est. Et ait ad discipulos suos: Venient dies quādo desyderetis uidere unum diem filij hominis, & non uidebitis. Et dicent uobis: Ecce hic, & ecce illic: nolite ire, neq; sectemini. Nam sicut fulgur coruscās sub cœlo, in ea quæ sub cœlo sunt fulget: ita erit filius hominis in die sua. Primum autem oportet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit in diebus filij hominis. Edebant & bibebant, uxores ducebant & dabantur ad nuptias usque in diem qua intrauit Noë in arcam, & uenit diluuium, & perdidit omnes. Similiter sicut factum est in diebus Loth: Edebant & bibebant, emebant & uendebant, plantabant & ædificabant: qua die autem exiit Loth à Sodomis, pluit ignem & sulphur de cœlo, & omnes perdidit. Secundum hæc erit, qua die filius hominis reuelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto, & uasa eius in domo, ne descēdat tollere illa: & qui in agro, similiter nō redeat retro. Memores estote uxoris Loth. Quicumq; quæserit animam suam saluam facere, perdet illam. Et quicumq; perdidit illam, uiuificabit eam. Dico uobis, in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur, & alter relinquetur. Duæ erunt molentes in unum: una assumetur, & altera relinquetur. Duo in agro: unus assumetur, & alter relinquetur. Respondentes dicunt illi: Vbi domine? Qui dixit illis: Vbiicumq; fuerit corpus, illuc cōgregabuntur & aquilæ. ¶ Regnum dei duplex est, præsens, & futurum: & idem est regnum CHRISTI. Primum, in primo aduentu CHRISTI cœpit, & quodammodo cum obseruatione uenit: nam obseruatione capi potuit, tum ex hebdomadibus Danielis, tum ex defe-

145

ctu regni

et regni & sacerdotij Iudæorum, & eius ad aliam gentem translatione. Ad hæc ex
 signis à prophetis assignatis, & plurimis alijs. Sed secundum dei regnum, quando
 uenturum sit, nulla obseruatione capi, intelligiue potest. De hoc dicit dominus & ad
 pharisæos, & ad discipulos: Non ueniet cum obseruatione, & non erit aut in hac, aut
 in illa plaga terræ: quia terrenum non erit, sed cœleste. De illo uero dicit & ad phari-
 sæos qui credebant in ipsum (crediderunt enim nonnulli) & ad discipulos suos: Ecce
 enim regnum dei intra uos est. Et quid est regnum dei, nisi fides **CHRISTI**, doctrina
 spiritus, & noua in ipso creatura, & ipse (quod maximum est) qui per fidem iam in
 ipsis habitabat: Et quod dixit ad discipulos, dictum etiam ad posteros intelligitur. E
 quibus multi desyderauerunt & desyderant uidere unum diem Mesia super terram,
 & id non est eis datum. Multi quoque uarijs in locis, & temporibus dicturi erant,
 quod ipsi essent **CHRISTVS**: quod etiam sæpe alijs, & adhuc nostra quoque tempe-
 state apud Teutonas factum narratur de quodam profelyto, qui se Iudæis Mesiam
 mentiebatur: & discipulos habebat: claudos, sed fictitios erigebat, leprosos laruatitios
 sanabat, & mortuos se suscitasse mentiebatur: sed ueræ illorum locorum flammæ, illa
 lum falsum Mesiam fuisse probauerunt. Taceo de particularibus **CHRISTIS**, quos sa-
 lutares putant, quibus fidunt: ad quos quidam, ut ad **CHRISTVM** confugiunt, cum
 non sit nisi unus uniuersalis **CHRISTVS**, qui solus est omnium salus, qui est benedi-
 ctus in secula. Nunquam ergo amplius **CHRISTVS**, neque hic, neque illic super ter-
 ram cum hominibus conuersans est quærendus, nunquam conspiciendus, nisi in spi-
 ritu & mysterio: sed omnibus apparebit hominibus in suo secundo aduentu, qui re-
 pente & ex improviso sicut fulgur adueniet mundo. Quod & latius exequitur Mat-
 thæus cap. uigesimoquarto, numeris. 229. & 230. Sed adijcit hic similitudinem in
 certæ diei perditionis Sodomorum, cum Loth & filia eius è Sodomis egressi sunt:
 qui figura fuerunt saluandorum in nouissimo die. Qui uero ultricibus flammis perie-
 runt: eorum qui æterno igne torquebuntur. Vxor Loth, quæ ab impudicorum con-
 uersatione erepta respexit retro: documento est, ne quis posteaquam mundana uita
 iam derelicta, ad eam quæ est spiritus cõscendit, ad priorem uitam reflectat habenas:
 sed semper ad ulteriora procedat: alio qui prioris fuga, ipsum à perditione non libera-
 bit. Et hoc quoque diuina hæc domini prætendit sententia: In illa hora (id est in nouis-
 simo tempore) qui fuerit in tecto, & uasa eius in domo, ne descendat tollere illa. Te-
 ctum, altior uita, & uita spiritus. Domus, mundus. Vasa, ea quæ mundi sunt. Simili-
 ter ager, à mundo secessus. Redit retro, qui à secessu & mundi fuga redit ad mun-
 dum. Ille quærit animam suam saluam facere, & hoc in hoc mûdo: qui studet præsen-
 ti uitæ conseruandæ, sectando desyderia mundi, & uoluptatum illecebras, & ille per-
 det eam. At qui illam perdidit, uiuificabit eam: & hæc uiuificatio est aptatio quædã,
 ut illi deus uitam condonet æternam. Porro de discretionem assumendorum & relin-
 quendorum, eadem habet Matthæus capite uigesimoquarto, numero. 233. Sed cum
 discipuli interrogarunt ubi illi assumerentur, & alij relinquerentur: respondit domi-
 nus: Vbicunq; fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ, per quod inuuit, id non
 in uno loco particulari, sed potius in toto mundo futurum. Nam quemadmodum
 aquilæ ad cadauera undique aduolant: ita & animæ sanctorum omni ex parte ad fili-
 um hominis concurrent, siue ille nondum corpora sua exuerint, siue iam illa repente
 potenti uerbo dei instaurata resumpserint. Nam etiam si difflata fuerint in atomos (ut
 aiunt) Democriticas, aut si carnes, ossa, aut cineres eorū in animalia, aut plantas trāsie-
 rint, iustitia repente fiet, & cuique quod suum fuerit, & quantum necessarium fuerit
 restituetur: sed id maxime quod quisque in morte deseruit. Quod sicut in uita mem-
 bram aliquod fuerit direptum, & aut à bestia, aut alio euentu sublatum, illud tunc re-
 stituetur. Aderunt autem ex Matthæi cap. uigesimoquarto, & angeli dei huic myste-

rio: quod quamuis arduum sit, fiet tamen ut dictum est. Nam cum uerbo dei omnia facta sint ex nihilo, quid mirum si uerbo dei omnia reparabuntur corpora ex aliquo? Illi tamen assumi dicuntur, qui numero saluandorum adscribuntur: relinqui uero, qui sunt de infelici sorte reproborum. Omnes tamen tribunali CHRISTI assistent: illi in dextris misericordiae, isti in sinistris iustitiae. Et benedicta sit, tum dei misericordia, tum iustitia, qui & nos sic in hoc mundo, ut ad suum beneplacitum uiuamus dirigat, ut in illa die assumpti, & in dextra eius collocati, audire possimus hanc uocem super omnes desiderabilem: Venite benedicti patris mei. ut nunquam a laude eius & iubilatione cessemus, cum angelis, uirtutibus, & potestatibus omnibus coelestibus, laudantes patrem, filium, & spiritum sanctum, & glorificantes, & magnificantes unum deum nostrum: quia solus ipse est quem decet omnis laus, iubilatio, & gloria, adoratio, decus, & imperium in omnia, & super omnia secula seculorum. Amen.

CAPVT OCTAVVM DECIMVM.

- 146 Icebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare, & non deficere, dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui deum non timebat, & hominem non reuebatur. Vidua autem quadam erat in ciuitate illa, & ueniebat ad eum, dicens: Vindica me de aduersario meo. Et nolabat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se: Etsi deum non timeo, nec hominem reueor: tamen quia molesta est mihi haec uidua, uindico illam, ne in nouissimo ueniens fugillet me. Ait autem dominus: Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet uindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, & patientiam habebit in illis? Dico uobis, quia cito faciet uindictam illorum. Veruntamen filius hominis ueniens, putas inueniet fidem in terra? ¶ Dixit autem & ad quosdam, qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam istam, dicens: Duo homines ascendebant in templum, ut oraret: unus pharisaeus, & alter publicanus. Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri: uelut etiam hic publicanus. Ieiuno bis in sabbato, decimas do omniu[m] quae possideo. Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum leuare, sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. Dico uobis, descēdit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exultat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur. ¶ Afferebant autem ad illum & infantes, ut eos tangeret. Quod cum uiderent discipuli, increpabant illos. IESVS autem conuocans illos, dixit: Sinite pueros uenire ad me, & nolite uetare eos: talium est enim regnum dei. Amen dico uobis, quicumque non acceperit regnum dei sicut puer, non intrabit in illud. ¶ Et interrogauit eum quidam princeps, dicens: Magister bone, quid faciens uitam aeternam possidebo? Dixit autē ei IESVS: Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi solus deus. Mandata nosti, Non occides, Non moechaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices: Honora patrem tuum, & matrem